УЕБ БАЗИРАНА ПАРАЛЕЛИЗИРАНА СИСТЕМА ЗА РЕШАВАНЕ НА АЛГЕБРИЧНИ УРАВНЕНИЯ ОТ ПРОИЗВОЛНА СТЕПЕН[1]

Антон Илиев*'**, Николай Кюркчиев**, Никола Вълчанов*'**, Тодорка Терзиева*, Тодор Тодоров*

**4003 Пловдив, бул. „България” 236,*
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”,
Факултет по математика и информатика
***1113 София, ул. Акад. Георги Бончев, бл. 8,*
Институт по математика и информатика,
Българска академия на науките
e-mail: aii@uni-plovdiv.bg, nkyurk@math.bas.bg, nvalchanov@gmail.com,
dora@uni-plovdiv.bg, tod_bul@hotmail.com

Решаването на алгебрично уравнение се свежда до използване на числени методи, чрез които се намират корените с известно приближение. Един дял от методите за решаване на такива уравнения е паралелни (или съвместни, или наричани още едновременни от английското simultaneous) методи [1] за определяне на всички корени на алгебрично уравнение. В настоящата статия е описано приложение, имплементиращо такъв метод. В литературата липсва информация за друг солвър използващ паралелни методи [1] за решаване на уравнения.

Ключови думи: *компютърно решаване на уравнения, алгоритми.*

I. Структура на системата. Описание на модулите.

Системата е реализирана на JAVA 5 като три многонишкови приложения: 1) Мрежово – server side, като servlet; 2) Мрежово – client side, като applet; и 3) Самостоятелно swing приложение. Системата е написана на Java поради платформената ѝ независимост. Всеки един от трите варианта има своите предимства и недостатъци. Различните части на системата могат да се представят със следната диаграма:

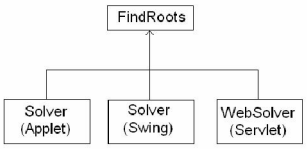

FindRoots.java е ядрото на системата и съдържа всичко необходимо за решаване на уравнения. Сам по себе си предоставя съвсем прост конзолен интерфейс, но е основата на по-сложни приложения. В тази част се извършват най-тежките изчисления поради което изчислението е реализирано многонишково като всяка нишка изчислява един корен. По този начин се постига мащабируемост и на компютър (най-често сървър) с повече от един процесор се постига по-добра производителност. В последните години цените на многоядрените процесори паднаха значително и вече се продават само такива.

Solver.java имплементира графичен интерфейс към системата и дава възможност интерактивно да се наблюдава решаването на всяка стъпка на уравнението, както графично така и в текстова част се показват текущите стойности. Solver може да работи като локално swing приложение или като client side Java Applet.

WebSolver.java е сървърно разширение реализирано като Servlet. Резултатът тук се показва само текстово и едва след като решението е намерено, но за сметка на това се изпълнява на сървъра и не заема ресурси на клиента.

II. Описание на класовете.

Клас/интерфейс	Описание
SolverEvent	Интерфейс, наследниците на който реализират callback методи
SolverNullEvent	Конкретен наследник на **SolverEvent,** реализиращ поведение по подразбиране – т.е. нищо.
MathStuff	Общи математически операции
Complex	Операции с комплексни числа
MyRect	Описва правоъгълна област
Root	Представя корен с неговата кратност

[1] Тази работа е финансирана по проект ИСМ-4 към поделение „Научна и приложна дейност” на ПУ „Паисий Хилендарски”.

Eq	Помощен клас описващ списък от подобласти
TPt	Представя комплексно число като точка, с ъгъл и квадрант на нейната функционална стойност
FindRoots	Решава уравнение с локализация на Cauchy [1]
LocalizeSec	Решава уравнение ползвайки едновременен метод [1]

Interface SolverEvent	
public void update(Complex[] roots);	Callback метод извикван след всяко преизчисляване на корените

class SolverNullEvent implements SolverEvent	
public void update(Complex[] roots);	Callback метод извикван след всяко преизчисляване на корените

class MathStuff	
public static int arcTan(BigDecimal tan)	Намира аркус тангенс с точност до 10 градуса.

class Complex	
public BigDecimal getRe()	Извлича реалната част
public BigDecimal getImg()	Извлича имагинерната част
public String toString()	Преобразува комплексното число до низ
public String toString2()	Преобразува комплексното число до низ, ако е достатъчно близо до 0 го закръглява до 0
public String toString3()	Преобразува комплексното число до низ с понижена точност, ако е достатъчно близо до 0 го закръглява до 0
public Complex divide(Complex dvs, MathContext mc)	Операция делене на комплексно число с дадена точност
public Complex divideReal(BigDecimal dvs, MathContext mc)	Делене на реално число с определена точност
public Complex add(Complex a)	Добавяне на комплексно число
public Complex addReal(BigDecimal a)	Добавяне на реално число
public Complex sub(Complex a)	Изваждане на комплексно число
public Complex mul(Complex a)	Умножаване на комплексно число
public BigDecimal absCSqr()	Модул на комплексното число повдигнат на квадрат
public BigDecimal distSqr(Complex a)	Разстояние между две числа повдигнато на квадрат
public Complex round(MathContext mc)	Закръгляване на комплексно число с определена точност
public int kvadrant()	Връща квадрант на аргумента
public int kvadrantEx(BigDecimal[] ft)	Разширен квадрант на функционалната стойност
public int getAngle(FindRoots fr)	Ъгъл на функционалната стойност
Complex mid(Complex x)	Средна точка
boolean checkBigStep(Complex y)	Проверява дали разликата между две числа е поне два пъти
public boolean inRgn(MyRect rct)	Проверява дали числото е в дадена област

public boolean isInLimit (Complex bound, Limit limit)	Дали числото е напуснало определена граница

class MyRect	
public MyRect copy()	Прави копие на областта.
public String toString()	Връща низ описващ областта

class Eq	
public void compact()	Премахва областите без корен.
public int getRgns(FindRoots fr)	Прави хоризонтално или вертикално разделяне
public int getRgnsHoriz(FindRoots fr)	Прави хоризонтално разделяне
public int getRgnsVert(FindRoots fr)	Прави вертикално разделяне

class FindRoots	
public BigDecimal getRoot(BigDecimal xx, int n)	Извлича корен n от xx
public Complex fx2(Complex xx)	Намира f(x)
public Complex fproizv(Complex fv, int proizv)	Намира производната proizv на f(x)
public BigDecimal getRadius()	Намира радиуса на уравнението според Fujiwara [1,2]
private void buildPoints (ArrayList<TPt> pts, Complex start, Complex end, Limit limit)	Намира всички точки за локализация за дадена права
public int rectanEx(MyRect rgn, boolean firstIter)	Определя броя корени в дадена област
private Complex sum(Eq eq, int i13)	Помощен метод на prove
private boolean checkRoot(Complex r)	Проверява дали r е корен
private boolean prove(Eq eq)	Намира корен
public void fillKoef(String eqtn)	Инициализира уравнението с низа eqtn
public String getEquation()	Връща уравнението като низ
public void fRoots(String eqtn, SolverEvent evt)	Смята уравнението

class LocalizeSec	
public void init()	Инициализира локализацията
public double localizeStep (MathContext mc)	Извършва стъпка от локализацията
private boolean proveSec()	Намира корени
public void solve (String eqtn, SolverEvent evt)	Смята уравнението

III. Потребителски интерфейс.

В системата потребителския интерфейс е сравнително опростен. На входа потребителя въвежда уравнение от вида: $a_0x^n + a_1x^{n-1} + \ldots + a_{n-1}x + a_n$ (Уравнението се въвежда без „=0”) без да е необходимо въвеждане на начални приближения. Applet и Swing версиите са напълно еквивалентни, поради което ще разглеждаме само Applet.

Servlet [3-5]. Ако инсталацията е коректна с web browser се стартира сървлета чрез URL от вида: **http://localhost/solver/WebSolver**

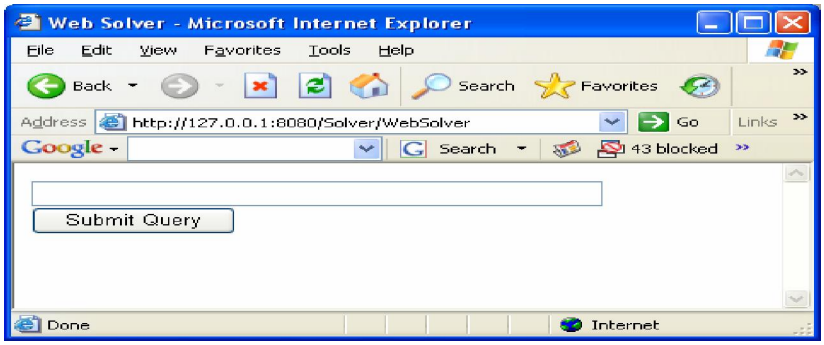

Въвеждаме уравнението и след натискане на бутона „Submit Query” се показват последователно самото уравнение, корените с техните кратности и времето за изпълнение на заявката. След това отново има поле за въвеждане на ново уравнение.

За пълнота ще приложим и решението на едно не толкова тривиално уравнение

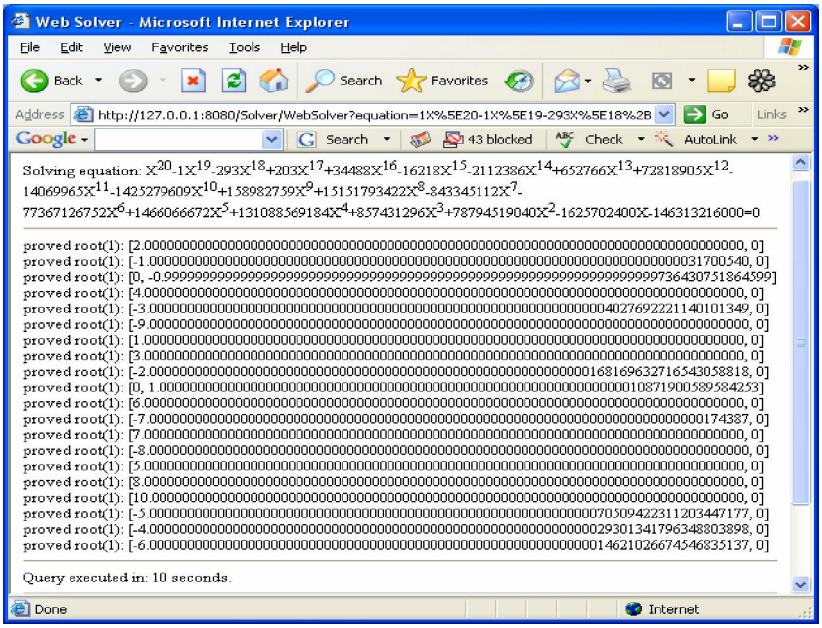

Applet и **Swing** [3-5]. Тези два варианта не се отличават много по функционалност, като изключим по-доброто визуално представяне. В начално състояние applet изглежда така:

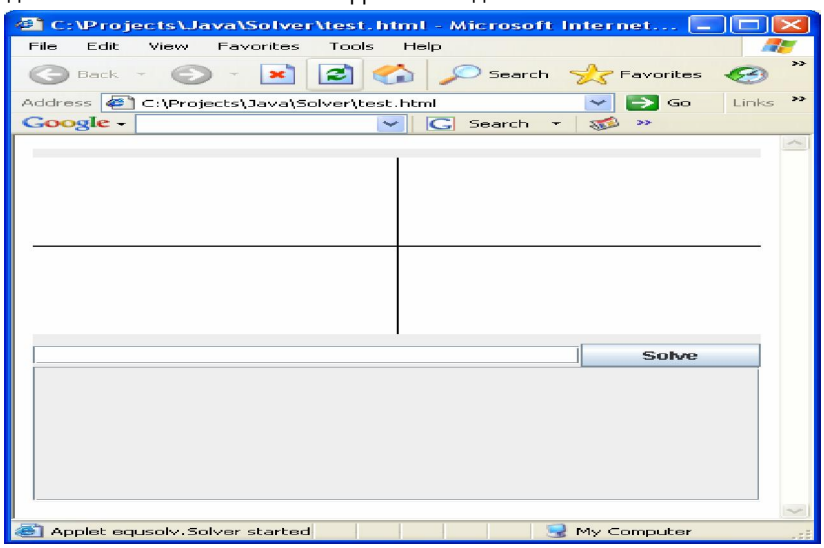

След въвеждане на уравнението и натискане на бутон „Solve”, двете контроли стават сиви докато не приключи изчислението, в процеса на пресмятане на екрана се обновяват текущите стойности:

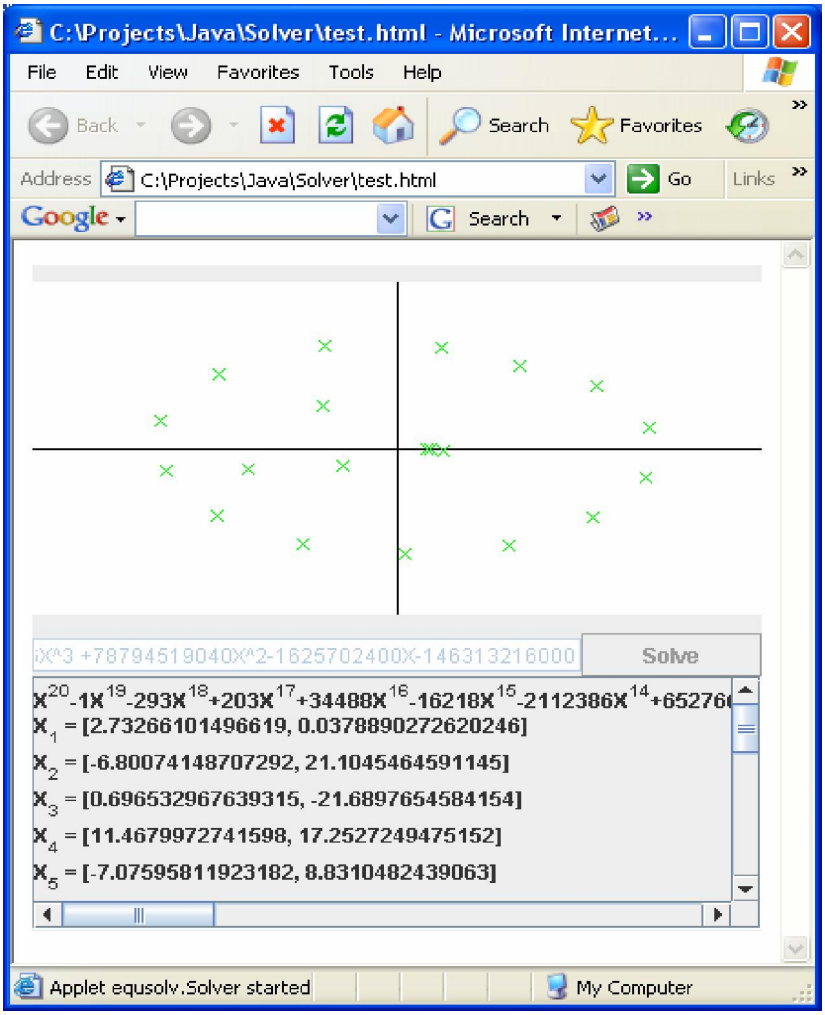

По време на текущото изчисление процесът на търсене се изобразява не само графично в горната част, но също така и текстово. В случаи като показания, когато мястото е недостатъчно се появяват ленти за скролиране, които са достъпни по всяко време. След приключване на изчислението решението изглежда по следния начин:

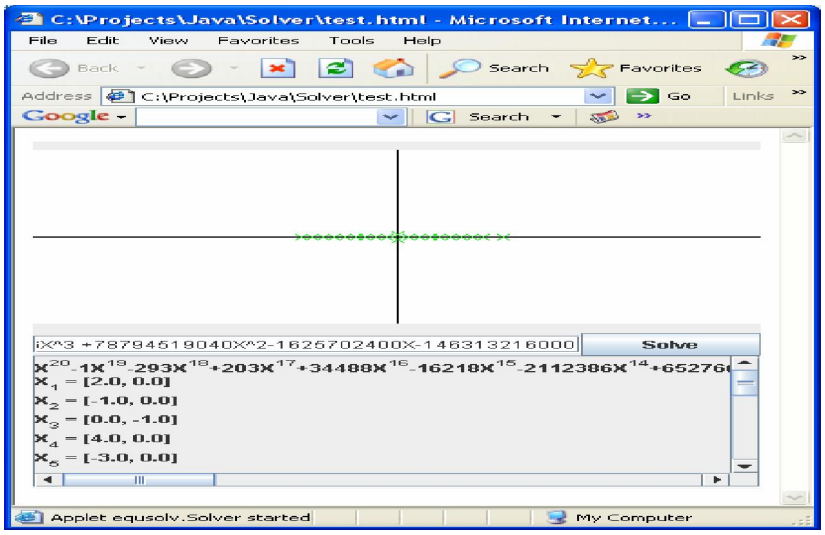

След завършването солвъра дава 18 реални и 2 имагинерни корена, които сме представили във вида [Re,Im], където с Re е означена реалната част на корена, а с Im съответната имагинерна част: [1,0], [-2,0], [6,0], [7,0], [3,0], [10,0], [8,0], [-4,0], [5,0], [-9,0], [-3,0], [-8,0], [2,0], [0,1], [-6,0], [-7,0], [-5,0], [0,-1], [4,0] и [-1,0].

Намирането на корените на уравнение е стара, но и до днес не съвсем лесно решима задача. Системата е тествана както под Windows XP, така и под Linux (Fedora). Въпреки, че системата върши добре своята работа на машина с повече от един процесор като възможност за развитие може да се

посочи разпределена работа на няколко машини чрез RMI. Допълнително развитие може да има във връзка с оптимизация на системата, както и по-ефективна синхронизация на нишките.

Литература

[1] Iliev, A., N. Kyurkchiev, T. Todorov. Web-Based Simultaneous Equation Solver, International Journal Information Theories & Applications, 2003, 10, № 4, 468-471.

[2] Obreshkoff, N. On the numerical solving equations. Ann. of the Sofia University, 1963, 56, 73-83.

[3] http://java.sun.com/javaee/5/docs/tutorial/doc - Онлайн книга за Java™ EE 5.

[4] Heller, Ph., S. Roberts. Complete Java 2® Certification: Study Guide, fifth edition, 2005.

[5] Ball, J., D. Carson, I. Evans, S. Fordin, K. Haase, E. Jendrock. The Java™ EE 5 Tutorial – Sun Microsystems, 2006.